

Referansegruppemøte Samlinger

Referat fra BIBSYS vårmøte 2000

Tid: 23.-24. mai 2000

Sted: Trondheim konferansesenter

Møteleder: Gøril Hesstvedt

Til stede: Sigrun Ask (UBB), Gøril Hesstvedt (UBTØ), Anette Breder Koch (UBO), Liv Lundeby (AHO), Torild Tveit (HiB), Ingrid Vaalund (NBO) og Linda Østbye (UBiT). Fra BIBSYS: Arnvid Hellebust, Ingrid Mogset, Mona-Lise Pedersen (sak 7:00) og Øystein Tødenes (sak 5:00).

Referent: Grete Espeland (HiST)

Dato for referat: 17. juli 2000

Saker

1:00 Godkjenning av dagsorden

Sakslista ble godkjent uten merknader.

2:00 Godkjenning av referatet fra forrige møte

Referatet ble godkjent.

3:00 Orienteringssaker

a) Samlingssjef

Anne Munkebyaune er tilsatt som samlingssjef. Hun begynner i jobben 1. august. Arbeidsoppgavene til samlingssjefen skal diskuteres også i referansegruppe Samlinger.

b) BIBSYS emneportal

Anette Breder Koch orienterte fra arbeidsgruppa som jobber med emneportal. Det er nedsatt to hurtigarbeidende grupper som har frist til midten av juni med å klargjøre registreringspolitikk (bruk av Dewey og generell registrering). Samlingsjefen går inn i emneportalsaken så fort som mulig. Referansegruppa ba Anette Breder Koch om å bli orientert om det videre arbeidet.

c) Musikk og baseavgrensning

Orienteringssak i Samlingsgruppa. Saken skal behandles i Søkegruppa.

d) Oppdatering av eksempelsamlingen

Edmund Olsen er engasjert for å oppdatere eksempelsamlingen. Det vil blant annet komme et tillegg som skal inneholde eksempler på nettdokumenter. Saker ang. eksempelsamlingen vil bli sendt bibliografisk gruppe for godkjenning/orientering. Siden eksempelsamlingen nå kommer kun som nettutgave, mener referansegruppa at et økende omfang ikke er noe problem.

e) Omfang på bibliografiske poster

Sak fra forrige møte.

Notatet "Omfanget av bibliografiske poster" skal gå inn som beskrivelse under MARC-felt 500 i BIBSYS-MARC.

4:00 Rapport om behandling av periodika - høringsdokument fra BIBSYS

Gruppa var positive til FRBR-modellen, men ser at det ligger an til betydelig merarbeid med katalogiseringen. Gruppa ber om at de foreslåtte lenkefeltene blir innført så snart som mulig.

Videre arbeid må behandles i hele Samlingsgruppa. Det hersker usikkerhet omkring de arbeidsmessige konsekvensene av FRBR-modellen, og Referansegruppa for samlinger ber om en nærmere skisse om hvordan arbeidet påvirker registreringen i basen. Denne skissen må følge med til videre behandling i Rådet og Styret.

Samlingsgruppa vil gi honnør til "Arbeidsgruppe for elektroniske tidsskrifter" som har gitt grundige kommentarer til rapporten. Referansegruppa støttet seg til disse kommentarene i gjennomgangen av rapporten. Gruppa konsentrerte seg om de punktene i rapporten som omhandlet katalogisering og emnedata.

Kommentarer til de enkelte punktene:

2.1 Klassifikasjon

Det ble stilt spørsmål ved valg av Dewey hvis meningen ikke var å utnytte emnehierarkiet i dette systemet på noen måte. I så tilfelle er vanlige emneord et like godt alternativ. Bruk av Dewey forutsetter en samordning, man må velge hvilket nivå man legger seg på, man bør ha et felles emneregister som er standard – eventuelt velge et av de eksisterende.

2.2 ISSN

BIBSYS-abonnement på ISSN-basen ble etterlyst. Ingrid Vaalund opplyste at Nasjonalbiblioteket jobber for å få nasjonal lisens på denne basen, slik at man kan få tilgang til den via Nasjonalbiblioteket.

2.3 Tittel

Referansegruppa ønsket en annerledes termbruk og mente at det må være nøkkelsjekk på 245 \$a og \$p.

2.4 Tittelendringer

Referansegruppa støttet forslaget og syntes det var viktig. Arbeidet bør starte som et prøveprosjekt.

2.5 Frekvens

Ble også støttet.

2.6 Beholdning

Referansegruppa delte den skepsisen som kom til uttrykk i rapporten fra Arbeidsgruppa for elektroniske tidsskrift.

2.7 Koder for form og innhold

Det ble uttrykt tvil om en automatisk generering av fysisk form i felt 008 til felt 245 \$h og 130 \$q vil fungere. Ingrid Mogset presiserte at det kun var snakk om å generere opplysninger om fysisk form - ikke innhold. Det går i alle fall ikke om fysisk form i 008 blir repeterbart.

2.8 Batch import av bibliografiske data

Det ble pekt på at opplysningene i Eltid-basen er såpass begrenset at basen ikke fungerer godt som en søkebase. Skal man kopiere over poster fra denne basen kan det også gå galt. BIBSYS jobber for å få levert bedre data fra leverandørene (alltid få med ISSN f.eks.). Flere sa at det går an å finne seg i færre katalogopplysninger for dette om det skal inn i BIBSYS. Det ble foreslått at om data skal importeres fra Eltid-basen kunne de ha en annen layout. Eventuelt at ved 0 treff i BIBSYS kunne man bli viderekoblet til Eltid. Det ble sagt at tilvekst ønsker poster for å ha et sted å putte på abonnementsdata. Felt 856 registrert av katalogisator er synlig og klikkbar for alle (men med adgangsbegrensing). URL generert fra Eltid-basen er ikke synlige for andre enn de som har abonnement. På dette punktet er data generert fra Eltid-basen mer lånervennlige.

2.9 Lokatorer for elektroniske tidsskrift

Støttet forslaget.

3.0 Lenking av serier

Lenking av alle serier (altså de som også har 008 \$b a eller t) : Ekstraarbeid for bibliotekene må vurderes. Lenking av serier kontra innføring av serieindekser må behandles videre i hele samlingsgruppa.

5:00 Ny indekseringspraksis for MeSH (Medical Subject Headings)

Øystein Tødenes (BIBSYS) orienterte om forslaget fra MeSH-gruppa.

1. Emneord for aldersgrupper

Forslag:

Emneord for aldersgrupper registreres i 660 \$a, f eks: 660 \$a Aged \$c 2

Vedtak:

Referansegruppa støtter forslaget om å registrere sekundæremne for aldersgrupper, men mener søkemulighetene på sekundæremne bør gjøres mer sofistikerte. Dette må behandles videre i referansegruppe Søk.

2. Geografiske emneord

Forslag:

Geografiske emneord registreres i 660 \$a, f eks: 660 \$a Canada

Vedtak:

Forslaget vedtatt, men med en kommentar om at en bør se nærmere på om geografiske emneord bør skilles ut med egne MARC-felt i BIBSYS.

3. Språk

Forslag:

Språk registreres ikke lenger i 660 \$l. I stedet brukes språkkoder i 008 \$c til å avgrense og søke på.

Vedtak:

Forslaget vedtatt.

4. Fysisk form

Forslag:

Fysisk form registreres ikke lenger i 660 \$x. I stedet brukes koder for fysisk form i 008 \$a.

Vedtak:

Forslaget vedtatt

5. Innholdsmessig form (Publication Type)

Referansegruppa var bedt om å diskutere innføring av obligatoriske koder i 008 \$b for statistikk og biografi.

Vedtak:

Samlingsgruppa fremmer sak på neste høstmøte om at det innføres obligatoriske koder i 008 \$b for statistikk. Noe mer usikkerhet rundt kode for biografi, så dette må utredes. Sigrun Ask lager sakspapir.

Forslag (forutsatt at felt 655 ikke tas i bruk):

Innholdsmessig form registreres i 660 \$a, med betegnelsen [PT] tilføyd, for å gjøre det mulig å skille form-termer fra likelydende emneord ved søk. (PT = publication type.)

Eksempel: 660 \$a Handbooks [PT]

Vedtak:

Forslaget ble støttet, men siden [PT] er en del av MeSH-frasen må dette forklares både for brukere av BIBSYS og katalogisatoren. Det må lages hjelpetekster i BIBSYS-MARC og emnehåndboka hvordan emneord registres.

Det ble også vedtatt av MeSH-gruppa fortsatt skal bestå.

6:00 Gjenfinning av russiske navn

Bakgrunnen for saken var vinterens e-postdebatt om søking på russiske navn i BIBSYS. Problemene ved søking, er at ISO-transkriberte navneformer ikke forstås av folk som søker i basen. Navn skrevet i denne transkripsjonen er ikke kjent for norske brukere, ISO brukes verken av forlag eller nyhetsmedier.

BIBSYS har helt fra starten brukt ISO som standard transkripsjon. Dette systemet ble brukt av universitetsbibliotekene før innføring av BIBSYS, og var anbefalt av slavister ved universitetene. ISO er et internasjonalt system, men har sine store begrensninger fordi engelskspråklige land ikke følger ISO, men har sin egen standard. Når heller ikke norske medier bruker disse formene, kan navneformene i BIBSYS virke svært fremmede for vanlige brukere. ISO-systemet har imidlertid også fordeler: det transkriberes tegn for tegn mot latinsk alfabet, noe som kan gi oss maskinelle fordeler. Andre aktuelle systemer oversetter ikke tegn for tegn. Norsk språkråd tar utgangspunkt i nordiske regler.

I diskusjonen kom det fram at overgang til ny transkripsjon er en meget omfattende sak, som ikke uten videre kan anbefales. I diskusjonen ble det også ytret ønske fra flere bibliotek om mulighet for å få tastatur med kyrillisk alfabet og ønske om at BIBSYS forbedrer søk på henvisninger i websøk.

Vedtak:

Transkripsjon av russisk følger fortsatt ISO-standard. For å forbedre gjenfinning av russiske navneformer, bør katalogisator legge inn henvisninger i autoritetsregisteret fra

1. navnevarianter brukt i dokumentet som katalogiseres
2. fra andre kjente navnevarianter
3. fra navnet transkribert etter nordisk transkripsjonstabell

Det ble uttrykt ønske om et prosjekt for å lage henvisninger til formene som er brukt i BIBSYS. Spesielt for de store russiske forfatterne er dette et behov.

Samlingsgruppa vil skrive brev til BIBSYS der de ber Samlingssjefen vurdere å sette i gang et prosjekt for å gå gjennom basen.

7:00 ISBN og innbindingsinformasjon

Orientering ved Mona-Lise Pedersen (BIBSYS).

Bakgrunnen for saken var at Akkvisisjon ønsket å oppgradere postene i basen ved å få lagt inn innbindingsinformasjon (h. eller ib.) på flest mulig ISBN. Dette for at leverandørene i størst mulig grad skal få eksakt informasjon om hvilket ISBN som ønskes, for å sikre rask levering av bøker og unngå feilsendinger (spesielt ved online bestillinger).

På høstmøtet ble dette bifalt av Samlingsgruppa, og det ble deretter innført kontroll ved bruk av alle kommandoer i Katalog der MARC-felt for ISBN inngår, også ved kommando KORIG.

Fra kataloghold ble det protestert på dette, kontrollen ble for omfattende. Det var spesielt de store bibliotekene som fant at dette ga for stor arbeidsbelastning. ISBN-kontrollen ble moderert, og er nå virksom ved kommando KORIG, gjeldende for status, KAT og MINI, men ikke KONV. Poster eldre enn 5 år blir ikke kontrollert.

I BIBSYS ligger det nå innbindingsinformasjon på ca. 100 000 av 3 millioner poster. BIBSYS ønsker å få tak i så mye innbindingsinformasjon som mulig og vil prøve å få opp andelen til 50 %. Det er kjøpt data fra Libris, og det forhandles med Forlagssentralen. Målet er at det skal være mulig å kunne bestille kun riktig ISBN, ikke alle ISBN som i dag.

Det var ingen begeistring i referansegruppa for kontroll ved KORIG-kommandoen. Mona-Lise Pedersen sa at kontrollen kanskje kunne slås av når innbindingsinformasjon i basen kom opp i 70%.

Referansegruppa kom med ønske om flere tillatte koder for innbindingsinformasjon (enn h. og ib.), f. eks. for kassetter, disketter. Ville også ha mulighet for å registrere fritekst i feltet. Det kom fram ønske om en hjelpefunksjon som viser tillatte koder, og en liste som oversetter utenlandske bindbetegnelser til norske. Dessuten vil en gjerne ha mulighet for å merke poster der det er vanskelig å verifisere hva innbindingsinformasjonen er, slik at den samme kontrollen ikke kommer opp hver gang en går inn med KORIG.

I framtida er det ønskelig med mer dialog mellom BIBSYS og referansegruppa.

Vedtak:

Referansegruppa for samling kan leve med kontrollen av innbindingsinformasjon på ISBN slik den fungerer i dag. De siste fem årene kontrolleres, og det kontrolleres alltid når man går inn i en skjerm.

8:00 Utgave- og opplagsproblematikk

Utgangspunktet for saken var et eksempel innsendt av Frank B. Haugen, NBR. Spørsmålet var om ISBN er et objektivt kriterium for å avgjøre om vi har ny utgave eller ikke.

Vedtak:

Nytt ISBN alene tilsier ikke ny utgave. Dersom man velger å bruke en istedenfor to poster når variantene har ulikt ISBN, må dette klargjøres i note.

9:00 Bør felt 008 \$a (fysisk form) være repeterbart?

Sigrun Ask (UBB) hadde fremmet saken.

Informasjonskodene i felt 008 har fått større anvendelsespotensiale nå som BIBSYS har gjort de tilgjengelige via avgrensning-muligheten på Web og i Bibsøk. Men trefflistene blir ofte ukomplette fordi felt 008 \$a Fysisk form ikke er repeterbart. For eksempel mangler stort sett kombidokumenter. Disse registreres som én felles, ulenket post når materialet har en felles emballasje (kfr. vedtak av 29/31.05.95, s. 82 i BIBSYS-vedtak ...).

Forslag til vedtak:

Felt 008 \$a kan repeteres hvis den bibliografiske enheten består av flere materialtyper eller det av andre årsaker er nødvendig med flere fysiske beskrivelser. Kode for bøker registreres likevel ikke.

Ingrid Mogset konkluderte diskusjonen med at BIBSYS skal se på mulighetene.

10:00 Innholdskodar i BIBSYS

Saken var innsendt av Gunnar Hagen (NBR).

I BIBSYS er det definert 10 innholdskoder i 008 \$b, men av vedtakene går det fram at bare 6 av dem er obligatoriske.

Vedtak:

Alle kodene i 008 \$b er obligatoriske for alle BIBSYS-bibliotek. Unntatt er koder i parentes. Disse skal bare brukes av Norsk bokfortegnelse.

Vedtaket erstatter tidligere vedtak av 7/8.11.91.

008 \$b Innholdskode må oppdateres i BIBSYS-MARC. Bibliografisk gruppe ser på tidligere vedtak og BIBSYS-MARC for å sikre konsistens.

11:00 Monoperi-ryddinger

Diskusjon på grunnlag av to sakspapir. Et innsendt av Elsa Ytterland (UBiT) og et innsendt av Gøril Hesstvedt (leder, referansegruppa for samlinger).

Forslag fra Elsa Ytterland:

Ved opprettinger fra mono til peri og vice versa, rettes bare løpende tittel.

Vedtak:

Forslaget nedstemt (mot 1 stemme)

Vedtak:

"Hovedregelen for publikasjoner med personlig forfatter som kommer i nye utgaver, er at de skal behandles som monografier hvor hver utgave katalogiseres for seg. Er det sterke grunner for å behandle noen av disse publikasjonene som periodika, kan dette gjøres etter vedtak i Monoperi-gruppen. Arbeidsmengde ved retting skal være en tellende faktor når man vurderer å endre registreringsmåten fra mono til peri."

12: 00 Spesialdatabaser i BIBSYS (oppfølging av sak på høstmøtet)

Referansegruppa for samling diskuterte behovet for spesialdatabaser i BIBSYS. Det kom fram et stort ønske om mulighet for å kunne skille ut boklig materiale ved søk. Det ble diskutert om <blank> i 008 \$a kunne brukes som verktøy for baseavgrensing. Gruppa vil gjerne ha en dialog med Referansegruppa for søk om dette.

Gruppa mener at en bør ha gode grunner for å bruke ressurser på spesialdatabaser og ressursene bør ikke gå av BIBSYS fellesbudsjett. Arbeidet med spesialdatabaser bør ligge til en får inn spesielle ønsker.

Vedtak:

Venter på videre utspill om spesialdatabaser.

13:00 Bruk av MARC-felt 491 \$v (tre saker)

a) Invertering av nummerbetegnelse

Forslag:

"Ved lenking av bind i flerbindsverk skriver BIBSYS alltid nummerbetegnelsen før selve nummeret i 491 \$v. Dersom nummeret står foran nummerbetegnelsen i publikasjonen, inverterer vi slik at nummerbetegnelsen kommer først. Nummerbetegnelsen skrives alltid med stor forbokstav."

Til forslaget ble det gjort en tilføyelse (B., Del, Vol.)

Vedtak:

"Ved lenking av bind i flerbindsverk skriver BIBSYS alltid nummerbetegnelsen (B., Del, Vol.) før selve nummeret i 491 \$v. Dersom nummeret står foran nummerbetegnelsen i publikasjonen, inverterer vi slik at nummerbetegnelsen kommer først. Nummerbetegnelsen skrives alltid med stor forbokstav."

b) Ikke-numeriske betegnelser i 491 \$v seriefeltet

Forslag:

"Betegnelser som ikke er et nummer og som står sammen med nr-betegnelsen i dokumentet tas med. Eks. på slike betegnelser er: Årstall, årgang, volum etc."

Vedtak:

Bindbetegnelsen må i størst mulig grad kunne sorteres. Ellers følges regelverket.

Utvidelse av 491 \$v til mer enn 20 tegn ble ikke vurdert som viktig.

c) År 2000 og problemer med sortering av serienummerering

Vedtak:

Hvis et årstall i forkortet form inngår som en integrert del av bindnummeret, skal årstallet skrives fullt ut i sorteringsdelfeltet f.o.m. år 2000. Den etterfølgende delen av bindnummeret må ha samme antall siffer som før årtusensskiftet. Dette for å få riktig sortering av heftelister.

Eksempel:

SINTEF rapport / SINTEF, Tele og data
Før år 2000: 491 \$v STF40 A99082 \$q A99082
F.o.m. år 2000: 491 \$v STF40 A00027 \$q A2000027

14:00 Eventuelt

A) Katalogisering av elektroniske tidsskrifter - bruk av notefelter

Ingrid Mogset (BIBSYS) fremmet saken.

Denne saken ble det ikke tid til å behandle på møtet. Den ble diskutert på e-post i ettertid. Ingrid Mogset har oppsummert debatten slik:

9.7B1 Dokumentets art eller ramme og systemkrav:

Eksempler:

Elektronisk tidsskrift

Online tilgang via internett

Systemkrav: PC ; tilgang til internett ; HTML-browser

URL vises pr i dag i fortekst-formatet i Bibsøk, og i juni 2000 vil den bli synlig ved ISBD-visning. Dermed faller behovet for de to første notene bort. Note om systemkrav er en svært flyktig note. For noen år siden var nok dette en nyttig note, men nå har den mistet sin funksjon. Vi må derfor tenke nøye gjennom behovet for å registrere denne typen informasjon. Sannsynligvis er det mer interessant å vite filtypen (som vi dag registrerer i 856 \$q, og som er synlig i WebSøk). Ut fra filtypen vet hva man hva slags systemkrav man har behov for. Jeg skjønner heller ikke vitsen med å registrere dette i 599-feltet. 599 feltet vises ikke for publikum, og det er vel de som eventuelt kan ha nytte av disse opplysningene.

Vedtak:

Disse notene brukes ikke.

9.7B2 Språk og skriftsystem:

Eksempel: På norsk.

Vedtak:

Presisering: Notene brukes som angitt i Katalogiseringsregler, dvs bare hvis språket ikke fremgår av resten av beskrivelsen. BIBSYS har språkkoder som brukes til søking og avgrensning. Tilsvarende regel finnes også for monografier (2.7B2) og periodika (12.7B2), og notene brukes bare i helt spesielle tilfeller (opplysningene registreres da i felt 500).

9.7B3 Kilde for hovedtittelen:

Eksempel: Tittel fra tittelskjerm-bilde

Kilde-note for elektroniske tidsskrifter er ikke helt sammenlignbar med tilsvarende note for trykte tidsskrifter, for man har sjelden et bestemt hefte som kilde. Begrepet 'tittelskjerm-bilde' er heller ikke helt godt for elektroniske tidsskrifter. For elektroniske tidsskrifter er det mest nyttig for katalogisatorer å vite hvor tittelen er hentet fra, samt dato.

Vedtak:

Note med angivelse av kilde for tittelen samt dato, registreres i felt 599. Notene er obligatorisk. Eksempel: Tittel fra tidsskriftets hjemmeside (2000-05-08)

9.7B16 Andre materialtyper som foreligger:

Her var det enighet om det opprinnelige forslaget, dvs at note om andre materialvarianter registreres i 500 inntil lenkefeltene er innført. Noter som skal brukes er:

500 \$a Finnes også i trykt form

500 \$a Finnes også online

Hvis tittelen på trykt utgave er forskjellige fra online-utgaven, var det enighet om at følgende noter må med inntil lenkefeltene er innført:

500 \$a Trykt utgave med tittel: (med 740 på denne tittelen)

500 \$a Elektronisk utgave med tittel: (med 740 på denne tittelen)

9.7B20 Bruksinnskrenkninger (adgangsbegrensning):

Eksempler:

Tilgang begrenset via abonnenter ; via internett (World Wide Web)

Tilgang via internett (World Wide Web)

Flere mente at note om adgangsbegrensning må brukes inntil BIBSYS har gjort skillet mellom gratis og adgangbegrensede tidsskrifter tydeligere.

Vedtak:

Notene brukes som angitt i Katalogiseringsregler, og registreres i 500 \$a.

(Disse retningslinjene er senere publisert som [kapittel 8](#) i 'Hjelpemidler i BIBSYS-registrering'.)